

## Κείμενο [Εικονικός πολιτισμός]

Η τηλεοπτική επικοινωνία οδηγεί κυρίαρχα στη φυγή από την πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, η τηλεόραση κατασκευάζει ένα μοντέλο της πραγματικότητας ολότελα «εξωπραγματικό», στο οποίο «βασιλεύει» η ισότητα, η αλληλεγγύη, η αποδοχή, προσφέροντας στον μέσο θεατή την ευκαιρία να ζήσει άγνωστες καταστάσεις και εμπειρίες, την αυταπάτη μιας άλλης ζωής. «Καταναλώνοντας» τα προϊόντα της ο σύγχρονος **άνθρωπος** μπορεί να κινηθεί σε κόσμους διαφορετικούς από τον δικό του, να αποκτήσει κοινωνική ταυτότητα και να υποδυθεί κοινωνικούς ρόλους, που στην καθημερινή του ζωή είναι εντελώς απρόσιτοι. Σ' αυτόν τον ονειρικό κόσμο, που χτίζει, δίνεται ένα επίχρυσμα ρεαλισμού μέσω του οποίου η φαντασίωση μεταμφιέζεται σε πραγματικότητα. Ακόμη, ο τρόπος προβολής συμβάλλει, ώστε τα πρόσωπα και τα γεγονότα που βλέπουμε στην **οθόνη** να μοιάζουν πραγματικά και φυσικά. Το αποτέλεσμα είναι ο θεατής να αισθάνεται ότι και οι άνθρωπινες σχέσεις, έτσι όπως παρουσιάζονται στην οθόνη, πρέπει να είναι και αυτές **αληθινές**. Αυτό αποτελεί ένα χαρακτηριστικό της αληθοφάνειας, που καθιστά τη φυγή στον κόσμο της τηλεόρασης δυνατή. Στους μοντέρνους καιρούς η πραγματικότητα έχει υποκύψει και έχει εξαλειφθεί από την προβολή των ειδώλων που μεταφέρονται και κυριαρχούν στην τηλεόραση.

Άλλωστε, σε μεγάλο βαθμό η τηλεόραση μιλά τη γλώσσα των **συγκινήσεων** και των συναισθηματικών καταστάσεων, από τις οποίες εκμαιεύονται εσωτερικές συγκρούσεις, ταυτίσεις και επιθυμίες παράλληλα με τα ιδεολογικά μηνύματα. Για να κατακτήσει, λοιπόν, ένα ευρύ κοινό, η τηλεόραση πρέπει να στοχεύει στις **συναισθηματικές ανάγκες** και στις προσωπικές επιθυμίες του, επειδή η τηλεοπτική επικοινωνία δίνει διέξοδο στις καταπιεσμένες επιθυμίες, στις φιλοδοξίες και στα όνειρα του σύγχρονου ανθρώπου, καθηλώνοντάς τον έτσι στο επίπεδο της φαντασίωσης και της αυταπάτης.

Αναμφίβολα, ο ονειρεμένος κόσμος, τον οποίο προβάλλει η τηλεόραση, παρέχει στο κοινό τη δυνατότητα αυτής της φυγής. Μόνο που η φυγή είναι απατηλή, δε λειτουργεί ως φυγή αλλά ως κοινωνική επανένταξη ή ενσωμάτωση, καθώς πείθει το κοινό, ώστε να δέχεται το αντίθετο του πραγματικού ως φυσικό. Συμπερασματικά, το κοινό των μηνυμάτων της τηλεόρασης ζει σ' έναν κόσμο, στον οποίο η φαντασία υποκαθιστά την πραγματικότητα, ενώ η εικόνα έχει περισσότερη σημασία από το πρωτότυπο.

Πώς, όμως, υλοποιείται αυτή η μεταφορά του κοινωνικού σε εικονικό; Πρώτα, πρώτα με την έντονη συγκινησιακή φόρτιση των τηλεοπτικών εικόνων. Ακόμη και οι αρνητικές καταστάσεις των ανθρώπων προβάλλονται στην τηλεόραση με τρόπο, ώστε να προκύπτει το συμπέρασμα πως το κοινωνικό σύστημα είναι παντοδύναμο και δεν υπάρχει καμία δυνατότητα αλλαγής. Επίσης, με τον προσωποποιημένο χαρακτήρα των τηλεοπτικών εικόνων ο κόσμος των τηλεοπτικών σειρών εμφανίζεται ως εξατομικευμένος κόσμος, η κοινότητα δεν υπάρχει, ενώ τα προβλήματα παρουσιάζονται ως αποτέλεσμα των ελαττωμάτων ή της διαφθοράς των ατόμων και όχι των κοινωνικών συνθηκών. Επιπλέον, η τηλεοπτική επικοινωνία επιδιώκει να παρέχει ανακούφιση από τον σκληρό κόσμο της δουλειάς και το κοινό νιώθει ότι συμμετέχει με το να παρουσιάζεται η τηλεοπτική επικοινωνία ως κάτι φυσιολογικό. Τέλος, οι τηλεοπτικές εικόνες είναι ένας ασφαλής τρόπος αντιμετώπισης της πραγματικότητας, είναι περιεκτικές και σύντομες εξιδανικεύσεις του πώς θα έπρεπε να είναι οι οικογενειακές σχέσεις, οι ταξικές διαφορές και οι ταυτότητες των ομάδων.

Γ. Τσουρβάκας (1998). Μειονότητες, φύλα και κοινωνικές τάξεις στην τηλεοπτική επικοινωνία. Ανάλυση του περιεχομένου της επικοινωνίας και των επιδράσεών του. *Προβλήματα και Επιστημάνσεις II*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης, 92-96, (διασκευή).

### ΘΕΜΑΤΑ

**A.** Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80-100 λέξεις).

**B1.** Με ποια επιχειρήματα ο συγγραφέας τεκμηριώνει την άποψη πως η κυρίαρχη εικόνα της τηλεοπτικής επικοινωνίας είναι φυγή από την πραγματικότητα; (60-80λ)

**B2.α.** Να επισημάνετε δύο από τις διαρθρωτικές λέξεις της τελευταίας παραγράφου (Πώς, όμως,... των ομάδων) του κειμένου με τις οποίες επιτυγχάνεται η συνοχή του κειμένου.

**B2.β.** Να αιτιολογήσετε τη χρήση της κάθε διαρθρωτικής λέξης.

**Γ1.** Να συντάξετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις λέξεις/φράσεις του κειμένου με την **έντονη γραφή: άνθρωπος, οθόνη, αληθινές, συγκινήσεων, συναισθηματικές ανάγκες.** (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τους γραμματικούς τύπους ως προς την πτώση, τον αριθμό, το γένος, το πρόσωπο κ.λπ.).

**Γ2.** «Σ' αυτόν τον ονειρικό κόσμο, που χτίζει η τηλεόραση, δίνεται ένα επίχρυσμα ρεαλισμού μέσω του οποίου η φαντασίωση μεταμφιέζεται σε πραγματικότητα».

**Γ2.α.** Η λέξη επίχρυσμα χρησιμοποιείται κυριολεκτικά/δηλωτικά ή μεταφορικά/συνυποδηλωτικά; Να αιτιολογήσετε με συντομία την απάντησή σας.

**Γ2.β.** Να γράψετε δύο προτάσεις με τη λέξη επίχρυσμα. Στην πρώτη περίπτωση να χρησιμοποιήσετε τη λέξη κυριολεκτικά/δηλωτικά και στη δεύτερη μεταφορικά/συνυποδηλωτικά.